

Åtgärder vid bristande efterlevnad

Stödande instruktion för livsmedelskontrollen

Om ett företag inte följer livsmedelsreglerna ska kontrollmyndigheten vidta åtgärder för att se till att lagstiftningen följs. Här får du veta vad åtgärder vid bristande efterlevnad innebär och vilka regler som finns på området.

Om lagstiftningen

På alla sidor om åtgärder vid bristande efterlevnad finns relevant lagstiftning samlad till höger. Där kan du klicka dig vidare och både få information om lagstiftningen och komma direkt till de olika lagarna och förordningarna. Den lagstiftning som särskilt reglerar detta är främst:

- Förordning (EG) nr 178/2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning
- Förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll
- Livsmedelslagen (SFS 2006:804)
- Livsmedelsförordningen (SFS 2006:813)

Du behöver också ta hänsyn till andra regler, bland annat:

- Delgivningslagen (2010:1932)
- Polislagen (1984:387)
- Viteslagen (1985:206)
- Förvaltningslagen (1986:223)
- Smugglingslagen (2000:1225)

Säkra livsmedel, livsmedelshygien och redlighet

Livsmedelslagstiftningen innehåller krav på både livsmedelssäkerhet och redlighet. Enligt artikel 14 i förordning (EG) nr 178/2002 ska livsmedel inte släppas ut på marknaden om de inte är säkra. Livsmedel ska anses som icke säkra om de anses vara skadliga för hälsan eller otjänliga som människoföda.

Med livsmedelshygien menas "de åtgärder ... som är nödvändiga för att bemästra faror och säkerställa att livsmedel är tjänliga ..." enligt artikel 2.1 a i förordning (EG) nr 852/2004.

Livsmedelsföretagaren har enligt artikel 1 a i samma förordning det primära ansvaret för livsmedelssäkerheten och ska då bland annat vidta de åtgärder som behövs för att livsmedlen ska vara säkra. Förutom krav på säkra livsmedel innehåller livsmedelslagstiftningen regler om redlighet och märkning.

Vad är åtgärder vid bristande efterlevnad?

Det är alltid livsmedelsföretagarens ansvar att följa de regler som finns på livsmedelsområdet. Om kontrollmyndigheten finner att en företagare av olika anledningar inte följer reglerna ska myndigheten vidta åtgärder. Åtgärder vid bristande efterlevnad av livsmedelslagstiftningen är i huvudsak av två slag: dels administrativa åtgärder, dvs åtgärder som myndigheten vidtar, dels åtalsanmälan.

Administrativa åtgärder

De administrativa åtgärder som beskrivs på de följande undersidorna här i Kontrollwiki är kontrollmyndighetens främsta verktyg för att säkerställa att lagstiftningen på livsmedelsområdet följs. Användningen av dessa verktyg begränsas inte av att vissa gärningar kan anses som ringa i straffrättslig bemärkelse. Det är alltså möjligt, så länge det är proportionerligt, att utfärda ett föreläggande gällande en brist som en domstol skulle bedöma som ett ringa brott mot livsmedelslagstiftningen.

Åtalsanmälan

Ett sätt för kontrollmyndigheten att indirekt ingripa mot överträdelse är att göra en åtalsanmälan. Det förutsätter dock att överträdelsen av lagstiftningen är straffbelagd.

Efter att åtalsanmälan gjorts sköts den rättsliga processen av polisen/åklagaren. Eventuellt kan det bli aktuellt att kontrollmyndigheten ombeds att lämna ytterligare uppgifter till polisen/åklagaren eller att en tjänsteman kallas som vittne till en rättegång.

Åtalsanmälan

Extra offentlig kontroll

Ibland utför kontrollmyndigheten så kallad extra offentlig kontroll. Se artikel 28 i förordning (EG) nr 882/2004. Så kan vara fallet om det har konstaterats brister som kräver uppföljning eller om kontrollmyndigheten bedömer det nödvändigt att följa upp klagomål, tips eller liknande.

Sådana typer av extra kontroller finansieras med avgifter, precis som vid normal kontroll. Skillnaden är att avgiften vid en extra kontroll utgår från myndighetens faktiska kostnader i samband med det enskilda ärendet. De här avgifterna ska inte betraktas som administrativa åtgärder vid bristande efterlevnad utan används bara för att täcka myndighetens kostnader.

Rätt till hjälp av polismyndighet

Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs för utövande av offentlig kontroll eller verkställighet av beslut, enligt livsmedelslagen (2006:804), de föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna, de EU-bestämmelser som kompletteras av livsmedelslagen (2006:804) eller de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

Sådan hjälp får bara begäras om det på grund av särskilda omständigheter kan befaras att åtgärden inte kan utföras utan att polisens särskilda befogenheter enligt 10 § polislagen (1984:387) behöver tillgripas, eller om det annars finns synnerliga. Se 27 § livsmedelslagen (2006:804) och prop. 2005/06:128 s. 222 ff. Det är den begärande myndigheten som avgör om det finns behov av biträde av polismyndigheten.

Av 10 § 6 polislagen (1984:387) framgår att en polis får använda våld för att genomföra en tjänsteåtgärd, bland annat när polismannen med laga stöd har att bereda sig tillträde till, avspärra, tillstänga eller utrymma byggnad, rum eller område, eller biträda någon i myndighetsutövning med en sådan eller någon liknande.

För att kunna använda den befogenheten måste det stå klart att andra medel är otillräckliga och att våldsanvändningen är försvarlig med hänsyn till omständigheterna. Polismannen får inte heller bruka våld mot person annat än om polismannen eller den som han biträder möts av motstånd.

En typisk situation där biträde kan begäras är när den verksamhetsansvarige tidigare har satt sig till motvärn eller uttryckt att han vägrar tillträde. Ett exempel på en situation där det föreligger synnerliga skäl att begära biträde är om det finns en överhängande risk att handlingar eller annat material kommer att förstöras och man inte kan awakta med att verkställigheten löses på annat sätt. Se prop 2005/06:128 s.372.

Senast uppdaterad 6 december 2017 Ansvarig grupp LK_Team Redlighet